

ABSTRAKT

„Rodzina rzymska na tle tytułu *De secundis nuptiis* z V rozdziału Kodeksu Justyniana”

Prezentowana dysertacja jest próbą rekonstrukcji organizacji i funkcjonowania rodziny rzymskiej taką, jaką jest przedstawiona w tle zagadnień tytułu „*De secundis nuptiis*”, – „O powtórny małżeństwie. Dla łatwiejszego uchwycenia przemian, które doszły do skutku w rodzinie rzymskiej od jej archaicznych początków aż do pierwszych wieków po narodzeniu Chrystusa, została ona zaprezentowana w szerokim kontekście historycznym, z opisem, czym było rzymskie małżeństwo, które ją inicjowało, jakie były sposoby jego zawarcia, status męża, żony i zrodzonych z małżeństwa dzieci. Tego dotyczy pierwszy rozdział rozprawy. W kolejnej jej przedstawiono sposoby rozwiązania małżeństwa i konsekwencje jego ustania w prawie rodzinnym i majątkowym. W ostatnim rozdziale zaprezentowano wymogi stawiane przy ewentualnym zawarciu powtórnego małżeństwa według norm prawa rzymskiego na tle nauczania Kościoła o jego nierozzerwalności.

Obraz rodziny rzymskiej, który wyłania się w toku prowadzonych badań jest bardzo ciekawy i złożony. Widać w nim stopniowe ograniczanie władzy ojca (*patria potestas*) na rzecz żony i dzieci, a także znaczące ograniczenie uprawnień do rozwodu. To przemiany najważniejsze, ale nie jedyne. Nie sposób rozważać ich w oderwaniu od religii chrześcijańskiej, której zasady i idee znacząco wpłynęły w przeobrażeniach rzymskiej mentalności, a co za tym idzie, w podejściu do spraw małżeństwa i rodziny.

Główna teza dysertacji opiera się na założeniu, że konsekwencje powtórnego małżeństwa w justyniańskim prawie rodzinnym i spadkowym były na tyle doniosłe, że znacząco wpłynęły one na funkcjonowanie rzymskiej rodziny w tamtym okresie, czego przedstawienie było fundamentalnym celem podejmowanych w rozprawie badań.

Pozostałe hipotezy oscylują wokół pytań o możliwość zawarcia powtórnego małżeństwa oraz jego wymogi.

Do rozprawy dołączono pierwsze polskie tłumaczenie tytułu „De secudis nuptiis” z V rozdziału Kodeksu Justyniana, dokonane przez jej autora.